

**قضات دادگستری
از حدود
و ثغور و اهمیت
پزشکی قانونی
می‌گویند**

**۴ گزارش
نیره ساری**

پزشکی قانونی یعنی دانش پزشکی در کارهای مربوط به حقوق و تکالیف مردم در جامعه به کار گرفته شود. این نهاد حقوقی که زیر نظر قوه قضائیه اداره می‌شود، مرجعی صاحب صلاحیت برای اظهار نظر پزشکی حقوقی در دادگاه‌ها است و در واقع نقش تعیین کننده‌ای در پرونده‌های قضایی دارد. وظیفه اصلی پزشکی قانونی همکاری نزدیک با مقامات قضایی و انتظامی برای تعیین سرنوشت پرونده‌های جنایی است و چراغ تابناکی فراراه قاضی است تا با استفاده از آن از بیچ‌وخم‌ها و نتگناها بگذرد و به مقصد خود که رسیدن به اطلاعات دقیق و صحیح و کامل برای تعیین سرنوشت متهم است، برسد. طبق گفته رئیس جدید پزشکی قانونی کشور بیش از ۲ میلیون نفر کارشناسی طی سال توسط سازمان پزشکی قانونی

**علل مربوط به اطاله
دادرسی در پزشکی
قانونی بر ۳ پایه شخص
مراجعه کننده، پزشکی
قانونی و مقام ارجاع
دهنده استوار است**

امکان شکایت

امکان مراجعه مستقیم و شکایت درخصوص قصور و تخلفات پزشکی و هر نوع شکایت دیگری به پزشکی قانونی وجود ندارد

کشف جرم

در اکثر موارد پرونده‌های کیفری و حقوقی، ارائه این دلایل و مدارکی که با استفاده از اصول علمی و تکنیکی به صدور رأی درست از جانب قاضی کمک می‌کند از جانب پزشکی قانونی است

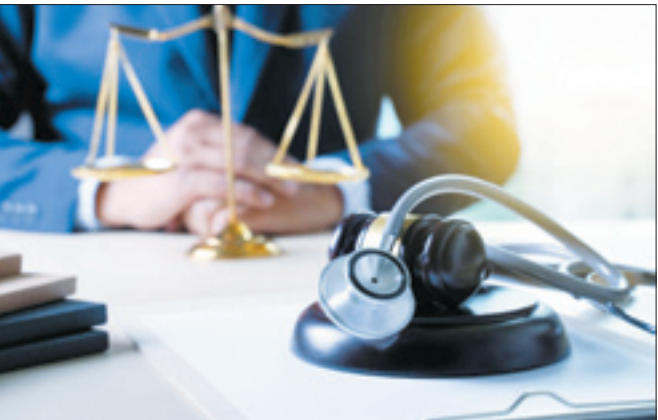

**شايع ترين آسیب‌هایی که هنگام
کودک‌آزاری رخ می‌دهند در پوست
و استخوان کودک است**

**تاریخ وقوع جرم جنسی برای اثبات
گناه یک مجرم اهمیت بسزایی دارد
چراکه تعلل در این امر امکان دارد در
اثر گذشت زمان و التیام آسیب‌های
وارد در اثر تجاوز تعیین تاریخ وقوع
جرم ممکن نگردد**

رقم می‌خورد. همچنین بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهد، بیش از ۹۸ درصد از نظرات کارشناسی پزشکی قانونی عیناً مورد پذیرش و بهره‌برداری مراجع قضایی قرار می‌گیرد. این آمار در حالی است که در جلسه اخیر معارفه رئیس جدید پزشکی قانونی کشور حجت‌الاسلام والمسلمین آژهای بخشی از گلایه مردم را از قوه قضائیه مربوط به سازمان پزشکی قانونی اعلام کرده و در این باره گفت: «اعتماد مردم و قاضی به نظر پزشکی قانونی است. باید از الفاظ دوپهلوه سه پهلوه در نظر به‌ها جلوگیری شود.» همین اظهارات بهانه‌ای شد تا گروه حقوق روزنامه «جوان» فصل مشترک دو عرصه مهم از حیات در جوامع مدنی یعنی عدالت و طبابت را توسط قضات دادگستری مورد بررسی قرار دهد و در بیان دیدگاه‌های این افراد، تأثیر نظرات طبیبانه در راستای اجرای عدالت را واکاوی کند.

پزشکی قانونی چه کار می‌کند؟!

با تلفیق علوم مختلف پزشکی و علم حقوق، در زیرشاخه علوم تخصصی «پزشکی قانونی» به وجود می‌آید که هنر آن کارشناسی فنی در مسائل مربوط به علوم پزشکی برای کمک به اجرای عدالت و کشف جرم و شناخت مجرم است.

سازمان پزشکی قانونی کشور دارای بخش‌های زیر می‌باشد:
۱- بخش معاینات بالینی پزشکی قانونی شامل معاینات زنان، معاینات مردان و معاینات روان پزشکی است که بیشتر فعالیت در بخش معاینات سرپایی نزاع، ضرب و جرح، تصادفات رانندگی، حوادث ناشی از کار، امور مربوط به فرزندخواندگی، اظهارنظر در مورد سقط جنین درمانی، بررسی بارداری، معاینات اختصاصی زنان و مردان دارد.
معاینات روان پزشکی قانونی شامل اظهارنظر در مورد رشد عقلانی، تعیین وضعیت روانی و

بررسی اختلالات هویت جنسی و... است.

۲- سالن تشریح که این سالن یا به منظور آموزش به دانشجویان پزشکی است یا برای شناخت علت تامة فوت می‌باشد.

۳- کمبسیون‌های پزشکی قانونی

۴- آزمایشگاه‌ها که شامل آزمایشگاه‌های پاتولوژی قانونی، تشخیص دی‌ان‌ای، سم‌شناسی و سرولوژی قانونی است. از جمله آزمایش‌هایی که در سازمان پزشکی قانونی و برخی از مراکز پزشکی قانونی در کشور انجام می‌شود موارد ذیل است:

آزمایش کامل آسیب‌شناسی در اجساد، آزمایش تشخیص روی نمونه دارویی برای تعیین نوع دارو، تشخیص مونوکسید کربن در نمونه خون جسد، بررسی وجود مواد مخدر در اجساد، بررسی الکل در خون یا ادرار، تعیین گروه اصلی خون و نسبت پدر و فرزندی از طریق شناخت گروه‌های خونی، بررسی نمونه ارسانی از نظر وجود اسپرم و تعیین گروه خونی آن و تست حاملگی.

از دیگر وظایف سازمان پزشکی قانونی کشور آموزش در زمینه پزشکی قانونی است که این آموزش‌ها عمدتاً در زمینه تربیت پزشکان عمومی است که قصد دارند به عنوان پزشک قانونی در مناطق مختلف کشور به کار گرفته شوند و در مناطقی از کشور که مرکز پزشکی قانونی وجود ندارد، پزشکانی که توسط سازمان پزشکی قانونی کشور تربیت شده‌اند و پزشک معاضدت‌ی نامیده می‌شوند در مطب خود به استعلامات مراجع قضایی و انتظامی پاسخ می‌دهند.

امکان مراجعه مستقیم و شکایت درخصوص قصور و تخلفات پزشکی و هر نوع شکایت دیگری به پزشکی قانونی وجود ندارد و در این خصوص بایستی از طریق مراجع انتظامی و قضایی اقدام نمود و فقط در مورد اخذ گواهی بکارت و اخذ مجوز سقط جنین درمانی افراد می‌توانند بدون نیاز به داشتن معرفی‌نامه از مراجع قضایی و انتظامی به پزشکی قانونی مراجعه کنند.

پزشکی قانونی و کشف علمی جرائم

پزشکی قانونی یکی از ابزارهای کارآمد و کلیدی دستگاه قضایی و پلیس در کشف علمی جرائم است و در اغلب پرونده‌ها به عنوان مرجع تخصصی در تحقق عدالت کیفری نقش آفرینی می‌کند. احقاق حق و فصل خصومت بر اساس قانون از وظایف قضات محسوب می‌شود اما موفقیت در رسیدن به چنین نتیجه‌ای همیشه ساده نبوده و نیازمند همکاری متخصصین ذیصلاحی است که قضات را در رسیدن به این هدف یاری نمایند؛ از جمله مهم‌ترین متخصصان که در همکاری با قضات اولویت اول را دارند پزشکی قانونی است. چگونگی نقش آفرینی پزشکی قانونی در مراحل مختلف دادرسی کیفری از مر حله کشف جرم، تعقیب متهم و تحقیق از وی و بازداشت و محاکمه و اجرای مجازات در قانون مشخص شده است. از جمله عمده خدمات ارائه شده

سازمان پزشکی قانونی می‌توان به معاینات سرپایی، نزاع، ضرب و جرح، تعیین نقص عضو، دیه و ارش، تصادفات و حوادث رانندگی، معاینات اختصاصی مردان و زنان، معاینات جسمانی تعیین جنسیت، تعیین وضعیت روانی برای تنظیم اسناد ثبتی، تعیین علت فوت، تعیین رابطه پدر و فرزندی، بررسی استراحت پزشکی، بررسی از کار افتادگی، بررسی امور مربوط به فرزندخواندگی، بررسی بارداری و حاملگی، بررسی زایمان و سقط جنین، آسیب‌شناسی، سرولوژی برای تشخیص مصرف الکل و مواد مخدر و همچنین انواع کمبسیون‌های پزشکی اشاره کرد. اهمیت و نقش پزشکی قانونی از آنجایی بیشتر احساس می‌شود که قاضی باید در پاسخ به مجرم و گروهی از مردم و مسئولان، آثار و دلایل و مدارکی جهت اثبات درستی رأی و حکم صادره خود ارائه نماید، که این دلایل در نوع خود منحصر به‌فرد و بسیار کار گشا هستند. در اکثر موارد پرونده‌های کیفری و حقوقی، ارائه این دلایل و مدارکی که با استفاده از اصول علمی و تکنیکی به صدور رأی درست از جانب قاضی کمک می‌کند،

از جانب پزشکی قانونی انجام می‌پذیرد.

موضوع پزشکی قانونی، بررسی آثار و علائمی است که در محل وقوع جرم و نیز در بدن مجنی علیه باقی می‌ماند. تعیین علت مرگ (خودکشی، قتل یا مرگ طبیعی)، تشخیص و تعیین نوع آسیب و صدمات در ضرب و جرح، تشخیص جنون اعم از دائمی و ادواری و عیوه از موارید است. که در این رشته مورد توجه قرار می‌گیرد که البته این‌ها گوشه‌ای از خدمات کارشناسی متنوع پزشکی قانونی است.

موضوع پلیس علمی نیز مطالعه در طرق و مسائیل مؤثر کشف جرم و دستگیری مجرمین است. انگشت‌نگاری، اسلحه‌شناسی، تجزیه و تحلیل آثار باقی‌مانده در محل وقوع جرم، تعیین نوع خون، گروه و نوع خون ریخته شده و تشخیص جعل و اسلحه متعدد دیگری که در پیدا کردن مجرم و دستگیری او مؤثر است در این رشته علمی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

با گسترش علوم تجربی و پیدایش فلسفه اصالت تجربه در اروپا، دلایل قانونی و معنوی بعد از دلایل علمی قرار گرفته و طبیب و روان شناس، جرم شناسان و دیگر کارشناسان دستیار قاضی گردیدند و پزشکی قانونی، روان پزشکی، داروسازی، شیمی و روان شناسی و سایر علوم مرتبط برای تجزیه و تحلیل دلایل جرم مثل لکه خون، تعیین گروه خونی، نوع سم و میزان مصرف الکل و کالبدشکافی جسدی که فوتش مشکوک است و نیز اسلحه‌شناسی و عکاسی و فیلمبرداری و... ابزارها و فناوری‌های پیشرفته ر مبتط با این علوم و مهارت‌ها در خدمت دستگاه قضا قرار گرفته تا نیر به واقعیت و اتخاذ تصمیم قضایی صحیح چراغ روشنی برای امر قضاوت باشند.

امر مهم ۹۸ در صدی

پزشکی قانونی

بیش از ۹۸ درصد نظرات پزشکی قانونی در دادگاه‌ها مورد قبول و توسط قضات مستند صدور رای واقع می‌شود

اطاله دادرسی و کشف جرائم جنسی در پزشکی قانونی

نقش پزشکی قانونی در اطاله دادرسی قابل انکار نیست. هرچه نظریات پزشکان قانونی دقیق تر باشد در کاهش اطاله دادرسی نقش مؤثرتری ایفا می‌کنند. علل مربوط به اطاله دادرسی در پزشکی قانونی را می‌توان به سه بخش تقسیم کرد:

■ اول: علل مربوط به شخص مراجعه کننده

در بسیاری موارد که صدمه مورد ادعای شخص مراجعه‌کننده توسط پزشکی قانونی احراز نمی‌گردد یا برخی از صدمات از نظر پزشکان مربوطه مغفول ماند، این امر مورد اعتراض مراجعه‌کننده قرار گرفته و تقاضای معاینه مجدد می‌نماید که این تقاضا گاهی منجر به تغییر گواهی اولیه شده و گاهی گواهی اولیه عیناً تایید می‌گردد و همین امر سبب طولانی شدن روند بررسی‌های پزشکی می‌گردد.

■ دوم: علل مربوط به پزشکی قانونی

وجود اشکال در گواهی‌نویسی، عدم معاینه کافی و نداشتن بعضی صدمات و همچنین عدم اظهارنظر دقیق و کامل درخصوص تعداد و محل شکستگی‌ها و همچنین اشاره نکردن به محل دقیق جرح و عامل و تاریخ حدوث آن، عدم اعلام ارش یا بخشی از آن در گواهی، تطبیق ندادن صدمات با قانون و عدم پاسخ دقیق به سؤالات مقام قضایی یکی از علل مربوط به اطاله دادرسی است که بعضاً ناشی از کوتاهی پزشکان پزشکی قانونی یا حجم بالای کار آنان در سازمان مربوطه است که رفع این ایرادات باعث ارجاع مجدد برای اصلاح گواهی اولیه خواهد شد.

■ سوم: علل مربوط به مقام ارجاع دهنده

یکی از علل اطاله دادرسی مربوط به گواهی‌های پزشکی قانونی ناشی از عدم مطالعه دقیق آنها یا برداشت ناصحیح از آن توسط مقام قضایی است که گاهی ارجاع آنها با سؤالاتی همراه می‌باشد که پاسخ آنها به صورت شفاف در گواهی قبلی وجود داشته است. علت دیگر ارجاع زودتر از موعد برای تعیین ارش می‌باشد که این امر شامل صدماتی می‌شود چرا که معاینه مجدد و بررسی سیر بهبودی در تعیین میزان ارش مؤثر بوده اما مقام قضایی بدون توجه به آن در خواست تعیین ارش می‌نماید که با توجه به عدم امکان دستور قضایی در آن زمان توسط پزشکی قانونی گاهی سبب نامنم‌نگاری‌های متعدد میان محاکم و سازمان پزشکی قانونی می‌شود نهایتاً اطاله در دادرسی را در پی دارد. بسیاری از عوامل ذکر شد با ارائه راهکارهایی قابل پیشگیری هستند. بانجام یک سری اقدامات ساده می‌توان از رفت و آمد مکرر مصدومین بین پزشکی قانونی و دادگاه جلوگیری کرد. گواهی نویسی دقیق در هنگام معاینه مصدوم و دقت در تطبیق صدمات با قانون، پاسخ دقیق و کامل به سؤالات قاضی، ایجاد ارتباط بین دو نهاد پزشکی قانونی و دادسرا از طریق جلسات هم‌اندیشی و رعایت زمانی در مواردی که زمان اهمیت دارد از جمله این راهکارهاست.

چگونگی تشخیص کودک‌آزاری در پزشکی قانونی

کودک‌آزاری صدمات بدنی و روانی گوناگونی در پی دارد، ولی اشکال خاصی از آن شايع تر است. صدماتی که هنگام کودک‌آزاری وارد می‌شوند اغلب غیر کشنده‌اند. در بررسی‌ها مشخص شده است که اگر اقدامات حفاظتی مناسب به عمل نیاید در ۶۰ درصد موارد آزارها تکرار می‌شوند. در ۱۰ درصد هم سرانجام به مرگ منجر می‌شوند و موارد بیشتری هم باعث آسیب‌های دائم خصوصاً در متهم عصبی که ناشی از ضربات مغزی است می‌گردند.

توجه به نکات زیر در مورد کودک‌آزاری مفید است:

الف) اگرچه مرگ ناشی از کودک‌آزاری امکان دارد در هر گروه سنی رخ می‌دهد اما سن شايع بروز آن زیر دوسالگی است. سواستفاده جنسی هم اغلب در سنین بالاتر رخ می‌دهد. اگرچه امکان وقوع کودک‌آزاری در تمامی طبقات اجتماعی وجود دارد اما اغلب در طبقات متوسط و پایین ملاحظه می‌گردد.

ب) شايع ترين آسیب‌هایی که هنگام کودک‌آزاری رخ می‌دهند در پوست و استخوان کودک است. به همین دلیل برخی پزشکان قانونی در مورد معافیت کودکان قربانی کودک‌آزاری این جمله را بیان می‌نمایند. پوست و استخوان‌ها حکایتی را بیان می‌کنند که کودک که علت کوچکی یا هراس خود نمی‌تواند آن را بر زبان جاری سازد.

■ علامت کودک‌آزاری

علامت کودک‌آزاری که از این طریق تشخیص آن توسط پزشکی قانونی امکان پذیر می‌شوند عبارت‌ند از:

۱- کبودی: اصلی‌ترین یافته و علامت در کودک‌آزاری، کبودی است. این کبودی‌ها اغلب اطراف مفاصل بزرگ مانند بازو، ساعد، مچ، دست و پا و زانو ملاحظه می‌شود که شهادی از خشونت والدین است. اگر ملاحظه کبودی در ناحیه صورت، گوش‌ها، لب‌ها، گردن، طرفین قفسه سینه و قدام شکم، باسن و ران‌ها یا آثار هلالی شکل